

## VRAGEN EN KORTE MEDEDELINGEN

**Het vervoer van eieren door Bruine ratten.** In „Het leven der dieren”, door A. E. Brehm, Hollandse bewerking door S. P. Huizinga, in  $\pm$  1900 verschenen bij Schillemans en Van Belkum, Zutphen, staat in het eerste deel, de Zoogdieren, op blz. 413, bovenaan:

Reeds meermalen heeft men er over gestreden, hoe de ratten het aanleggen om eieren te vervoeren, zonder ze te breken. Onzekerheid over haar handelwijze kan niet meer bestaan, sedert een onderzoeker als K. van Dalla Torre de volgende, in 't jaar 1880 door hem zelf waargenomen handelingen van de ratten heeft openbaar gemaakt. „In de kelder van een huis te Innsbruck werden in deze winter telkens weer eenige eieren vermist, die men hier voor het koude jaargetijde bewaard had. Natuurlijk viel de verdenking in de eerste plaats op de dienstbode, die nu alles in het werk stelde om haar onschuld te bewijzen, maar — te vergeefs. Om uit deze onaangename toestand te geraken, ging zij op de loer liggen en werd hierdoor getuige van de list, die de diefstachtige ratten aanwenden om in 't bezit van de eieren te komen. De eieren lagen ongeregeld op een hoop bijeen; begeerig naar buit kwam een rat uit haar schuilhoek te voorschijn, weldra gevolgd door een tweede. De eerste vatte een ei met de voorpooten aan en schoof het, door de andere rat geholpen, een weinig op zijde, zoover zij het met eenige krachtige rukken brengen kon. Hierop vatte de eerste rat het ei met de voorpooten aan en omvaamde het stevig, op de wijze waarop de spinnen haar eierzak vasthouden. Natuurlijk kon zij zich nu niet meer bewegen, daar de voorpooten gebruikt moesten worden voor 't vasthouden van de buit. Toen greep de tweede rat de staart van de eerste met de bek en trok haar in groote haast en zonder eenigen omslag te maken naar het gat, waaruit zij gekomen waren! De geheele handeling — waarin zij, naar het aantal ontbrekende eieren te rekenen, reeds tamelijk geoefend waren, — duurde nauwelijks 2 minuten; één uur nadat het diefstachtige paar van het schouwtoneel verdwenen was, kwam het opnieuw voor de dag, stellig met dezelfde bedoeling als vroeger. Door de welwillendheid van de familie, in welker huis het beschreven voorval plaats had, werd ik in staat gesteld om ooggetuige te zijn van zulk een verschijnsel, dat, naar de dienstbode ver-

zekerde, steeds op dezelfde wijze plaats had”. Van bovenstaand verhaal kreeg ik nu zeer onlangs door vriendelijke medewerking van Mevr. Dra H. A. E. Emeis-Bonemeijer, Den Haag, een volkomen bevestiging:

In 1875 woonde W. Jansen op een boerderij te Eefde, gemeente Gorssel, Gelderland. Zijn buurman, Fr. van Eldik, woonde op een aangrenzend perceel en beiden bemerkten, dat door hun kippen gelegde eieren verdwenen. Beide boeren gingen op de loer liggen en zagen dat 's nachts de eieren werden weggehaald door Bruine ratten. Een rat hield het ei met vier poten vast, terwijl hij op de rug lag en een andere rat nam met zijn bek de eerste bij de staart vast en sleepte zo rat en ei weg naar het hol. Hier werden bij onderzoek een menigte scherven van eischalen gevonden.

Mevr. Emeis hoorde dit verhaal van Jansen's kleindochter, die bij haar in dienst is, en vertelde het mij. Ik heb die kleindochter om nadere bijzonderheden verzocht, maar zij wist geen verder nieuws te vertellen.

Beide mededelingen, uit 1880 en 1875, bevestigen elkaar. De tijdstippen liggen 5 jaar uiteen, de plaatsen van de handeling liggen hemelsbreed een 700 km uit elkaar en het is zeker, dat de Tirolse familie de Gelderse boeren niet kende, redenen die ervoor pleiten, dat beide waarnemingen onafhankelijk van elkaar stonden. Meer gevallen van een zodanig eierenvervoer ken ik niet. Mocht iemand nog een voorbeeld kennen, dan houd ik mij van opgave daarvan gaarne aanbevolen.

Dr A. B. VAN DEINSE.

**Midden-Europese kanarie.** In aansluiting op het artikel van R. Luiken kan ik mededelen dat de Midden-Europese kanarie zijn gebied ook naar het noorden schijnt uit te breiden; zowel in 1952 als in 1953 werd hij in de provincie Groningen waargenomen.

Sedert  $\pm$  20 April 1952 was er in de hortus „De Wolf” te Haren ook een „onbekende vogel”, wiens liedje voor mij het midden hield tussen dat van de Heggemus en het kwetteren van de Boerenzwaluw, met nog wat kleine geluidjes van de Groenvink. Het bleek tenslotte een mannetjes-kanarie te zijn; het wijfje werd eerst omstreeks 16 Mei ontdekt. Het paar maakte een nest van sprietjes en mos, van

binnen met veertjes bekleed, in een takoksel van een kleine en ijle Conifeer aan een vijver, 4 à 5 m boven de grond en vlak bij een laboratorium-gebouw. (De hortus „De Wolf” is een voormalige villatuin; de huidige Coniferen-aanplant van de Rijksuniversiteit te Groningen is er ongeveer 20 jaar oud en er staan veel grotere bomen dan degenen die door de kanaries werd uitgekozen). Na enige dagen van hevige storm en regen in het laatst van Mei bleken de vogels verdwenen en het nest werd leeg bevonden. Beroving is niet waarschijnlijk en het zal dus vermoedelijk niet tot het leggen van eieren gekomen zijn. Voor zover wij weten is dit de eerste maal dat het nestelen van de Midden-Europese kanarie in de provincie Groningen werd vastgesteld.

Merkwaardig genoeg werd op 30 Juni 1952 hetzelfde (?) paar elders waargenomen, nu  $\pm$  1 km zuidelijker, in een bosrijke villatuin en in de grote eiken langs de zeer drukke rijksweg Groningen-Assen, even ten zuiden van de kom van het dorp Haren. Daar ik dagelijks deze plek passeerde en steeds op vogelgeluiden let, is het niet zeer waarschijnlijk dat de vogels daar al eerder zaten, een reden dus om aan te nemen dat dit hetzelfde paartje als dat uit „De Wolf” was. Tenminste tot 8 Juli zijn zij daar geweest; na die datum had ik geruime tijd geen gelegenheid meer voor waarnemingen. Een nest werd niet gevonden.

Het jaar 1953 was tot nu toe niet zo voorspoedig. Omstreeks half Mei liet de kanarie zich horen op de begraafplaats „Esserveld”, ten Z. van de stad Groningen, waar veel vrij hoge bomen staan, en in de tweede week van Juni in een laanboom aan de oostelijke rand van het dorp Haren. Hoewel ik enige keren op onderzoek uitging hoorde ik het liedje op beide plaatsen slechts eenmaal. Doordat de kanarie soms met lange tussenpozen zingt is het mogelijk dat hij zich aan de waarneming heeft weten te onttrekken, doch ik ben geneigd aan te nemen dat onze streek dit jaar slechts een of meer rondzwervende exemplaren herbergt.

Haren (Gr.), Juni 1953. CH. H. ANDREAS.

**Beflijster.** Op 5 April Paas-Zondag zag mevrouw van Veen-Coenen in het Beatrix Park van Amsterdam een grote bruine lijster met een witte bef, die, zoals wij later nakeken, alleen maar de Beflijster (*Turdus t. torquatus*) kon zijn geweest. Het dier was erg mak en

daardoor uitstekend te bekijken. Hij zat op een gazon en zocht zijn kostje bij elkaar, zoals wij dat ook van de Merel gewend zijn. Omdat het dier juist in deze tijd zo zeldzaam is, houd ik mij aanbevolen voor andere waarnemingen. R. Peelen, Spinozatraat 29hs, Amsterdam C.

**Douchende duiven.** Omstreeks Pasen is het een hele tijd droog geweest, hoe onwaarschijnlijk het ook voor ons klimaat mag klinken. Daar kwam een einde aan met een mals regenbuitje. Mevrouw Peelen-van Veen zag hoe de duiven in de bomen van het blok daarop reageerden, door hun vleugels langzaam omhoog te richten, dan de ene kant en vervolgens de andere. Net zoals wij onder de douche onze armen omhoog brengen, om overal het water te laten komen. Tenslotte deden alle drie de duiven, die in haar gezichtsveld waren, hetzelfde. R. PEELLEN.

**Flamingo.** Zaterdag 6 Juni werd door de heer P. de Vos te Westkapelle in een kreek aldaar een Flamingo waargenomen. Deze waarneming werd later bevestigd door mej. N. van de Kamer en mevr. H. Meyers-Kehrer. Het was natuurlijk niet uit te maken of het hier een ontsnapt dan wel een wild exemplaar betrof. Naar de heer de Vos nader meldt, is de vogel Vrijdag 5 Juni gekomen, en al fouragerend op een ondiepe plaats bij het eilandje in de kreek, tot 13 Juni des morgens gebleven. Waarschijnlijk hebben enkele ontploffingen in de buurt het dier aan het schrikken gemaakt of misschien ook hebben palingvisserij de omgeving te onrustig gemaakt voor de vogel, die het dus ongeveer een week lang in Westkapelle heeft uitgehouden en door talloze personen is gezien.

B. J. J. R. WALRECHT.

**Hagedissen-soos.** Op 14 Juni om 11 uur zag ik in mijn tuin op een plekje liggend dor gras van ca 2 x 2 dm een buitengewoon groot Duinhagedis-wijfje. Toen ik even bleef kijken, verschenen kort na elkaar nog een tweede en een derde wijfje en een mannetje ten tonele. Met zijn vieren zijn ze de gehele dag vredig tegen, naast en over elkaar op dat plekje blijven liggen. Nummer 5, een klein mannetje, dat later nog even kwam aanschuiven, nam meteen weer de benen. De volgende morgen om 9 uur, bij kil regenachtig weer, lagen de drie wijfjes er opnieuw. Zochten ze elkaar op voor de gezelligheid? Of hadden ze zonder enige naijver en zonder het minste territorium-begrip eenzelfde plaats om te nestelen uitverkoren? J.W.

**Bijzonderheden over Zwarte kraaien.** De waarneming van Prof. Dr N. Tinbergen betreffende het slaan van een Kievit door 'een Zwarte kraai' (D.L.N. 56, 6), is wel een grote bijzonderheid. Zelf hebben we zo iets nooit gezien. Wel vertelde Ir W. G. Harding mij vorig jaar, dat hij een paar weken tevoren te Westervolde (Gr.) gezien had, hoe twee Zwarte kraaien een jonge Houtduif in de lucht achtervolgden en te lijf gingen, totdat het dier op de grond terecht kwam, alwaar het na een vergeefse poging om te ontsnappen, werd afgeemaakt.

Dat Zwarte kraaien slimme kuikenrovers zijn, is velen bekend. Het komt daarbij voor, dat zij later met een boog om de plaats van de misdaad heenvliegen, wanneer eenmaal op hen is geschoten. Een Patrijzen-drama werd door mijn vrouw en mij in gezelschap van de Heer F. Schneider op 30 Juni van het vorige jaar bij Wageningen meegemaakt. Het was een opwindend schouwspel met de kijker te zien, hoe twee Patrijzen slaags waren met twee Zwarte kraaien. Het gevecht speelde zich af bij een struik aan de rand van een begroeiide, droge sloot, gedeeltelijk tussen de poten van een koe, die nieuwsgierig was komen kijken. Het ging er heet toe en de Patrijzen stoven herhaaldelijk met grote moed en felheid op de kraaien af. Er viel kennelijk een broedsel te verdedigen. De kraaien kwamen echter telkens terug en pasten daarbij op geringe hoogte ook de tactiek van het bidden toe. Toen een der Patrijzen vermoedelijk een te gevoelige houw gekregen had, nam hij overhaast de wijk, waarop de kraaien onmiddellijk hun kans schoon zagen en ieder met een kuiken in de bek wegvlogen. Korte tijd daarna kwamen zij terug en speurden ijverig om en bij de struik, maar konden verder niets meer vinden. Later, op 12 Augustus, zagen wij daar in de buurt twee volwassen en zeven grote, jonge Patrijzen rustig tezamen met Zwarte kraaien op een landweg lopen. Deze jongen waren te groot of, en dat lijkt waarschijnlijker, de Zwarte kraaien hadden zelf geen jongen meer te voeden. Op 17 Juli van dit jaar zag mijn vrouw iets verder in het Wageningse Binnenveld, dat een Torenvalk door een Zwarte kraai achtervolgd, zijn prooi losliet, waarna de kraai deze op de grond oppikte en er mee vandoor ging.

Maar laten we nu met al dat kwaadspreken ophouden en ook eens wat aardigs over Zwar-

te kraaien vertellen! Op 10 Maart van dit jaar nam mijn vrouw, eveneens in het Binnenveld, in de namiddag een paar van deze vogels waar, die elkaar diep buigend en klapwiekend hun vriendschap betuigden. Dit is op zichzelf niets bijzonders, maar wel de omstandigheid, dat op het luide gekras van alle kanten andere kraaien kwamen toevliegen om eveneens aan deze vertoning mee te gaan doen, wel ongeveer een uur. Werd hier door 19 Zwarte kraaien op hun manier een bruiloft gevierd? Wat sociale vogels zoals Kautjes en Roeken betreft, bevreemden dergelijke bijeenkomsten niet, maar dat solitaire vogels als Zwarte kraaien zulke demonstraties houden, verwondert ons toch wel. Ik heb er nooit iets over gelezen. Heeft iemand anders er wel van vernomen of het zelf waargenomen?

Wageningen.

Dr D. M. DE VRIES.

**Oproep tot medewerking.** Uit de vele waarnemingen die afgelopen weken gedaan werden van de Kruisbek (*Loxia curvirostra*) bestaat er een grote kans dat er nog vele zullen volgen en er dus weer van een Kruisbekkenjaar gesproken zal kunnen worden.

Om evenals in de jaren 1942-44 een zo volledig mogelijk overzicht te verkrijgen van het verloop van deze invasie lijkt het mij de moeite waard alle waarnemingen van Kruisbekken te verzamelen.

Ondergetekende heeft het plan dit overzicht samen te stellen en doet daarom een beroep op alle lezers hun eventuele waarnemingen te noteren en in te sturen naar onderstaand adres. Ook gegevens van U bekende personen die hun waarnemingen nog niet hebben opgezonden worden zeer op prijs gesteld.

Mijn plan is mij niet alleen te beperken tot het verzamelen van de trekgegevens waaronder datum, plaats, aantal, sekse en leeftijd vallen, maar ook waarnemingen over het gedrag, het voedsel en eventuele andere soorten (Grote- en Witbandkruisbek) alsmede gegevens over de meerdere of mindere rijkheid van vrucht-draging der bomen (in het bijzonder naaldbomen) en heesters zijn welkom.

JAAP TAAPKEN,  
„t Huys te Warmont”  
Warmond Z.H.